

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Кремко Євгенії Геннадіївни

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

Спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Студентки 4 курсу
(номер курсу)

_____ (підпис)

Кремко Є.Г.
(ініціали, прізвище)

групи МЕ-71а
(шифр групи)

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище здобувача)

Керівник професор, д.е.н.
(посада, науковий ступінь)

_____ (підпис)

Макаренко М. І.
(ініціали, прізвище)

Суми – 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр
на тему

«ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

студентки Кремко Євгенії Геннадіївни

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 52 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 50 найменувань, який розміщено на 4 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 5 рисунків, а також 1 додаток.

Ключові слова: МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ, СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК, СВІТОВІ БАНКИ, БАНКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у дослідженні теоретичних засад функціонування міжнародних банків регіонального розвитку та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності їх діяльності.

Об'єктом дослідження є система міжнародних економічних відносин з приводу діяльності банків розвитку в регіонах світу.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні аспекти підвищення ефективності міжнародних банків регіонального розвитку.

У процесі дослідження залежно від цілей і задач використовувались відповідні методи дослідження економічних процесів, серед яких систематизація та узагальнення (при теоретичному обґрунтуванні поняття та ролі світових банків), порівняльний метод (при розгляді діяльності кожного виду регіональних банків розвитку), метод кількісного аналізу при визначенні фінансових результатів кредитної та інвестиційної діяльності банків регіонального розвитку.

Інформаційною базою роботи є законодавчі та нормативно-правові документи з питань організації фінансової допомоги для української економіки через діяльність міжнародних регіональних банків розвитку, прийняті Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Національним банком України, аналітичні огляди та звіти міжнародних

фінансових організацій, дані інформаційно-аналітичних бюлетенів, а також періодичні видання та наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

1. Банки розвитку розглядаються фахівцями як фінансові інститути, що дозволяють в рамках економічної політики держави долати циклічні і структурні проблеми в економіці, що збільшують економічну стійкість їх фінансових систем.

2. В 2021 році Україна планує отримати транш у розмірі 350 мільйонів доларів США. Отримані фінансові ресурси будуть спрямовані на реалізацію програми «Перша позика на політику розвитку у сфері економічного відновлення». Дане рішення було схвалене та прийняте Радою директорів Світового банку, до складу якого входить МБРР, 26 червня 2020 року.

Одержані результати можуть бути використані у процесі розробки стратегії розвитку міжнародних регіональних банків та співпраці МБРР та ЄБРР з Україною.

Робота пройшла апробацію: Кремко Є.Г. Проблеми ефективної діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку // Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток: матеріали II Міжнародної науково – практичної конференції, м. Суми, 21 травня 2021 року/ за заг. Ред. Ю.М. Петрушенко. – Суми: Сумський державний університет, 2021

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік.

Рік захисту роботи – 2021 рік.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)
студенту IV курсу, групи МЕ-71а
(номер курсу) (шифр групи)

Кремко Євгенії Геннадіївни
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Ефективність діяльності міжнародних банків регіонального розвитку»

затверджена наказом по університету від «19» квітня 2021 року № 0193-VI

2. Термін подання студентом закінченої роботи «28.05» 2021 року

3. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження теоретичних засад функціонування міжнародних банків регіонального розвитку та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності їх діяльності

4. Об'єкт дослідження: система міжнародних економічних відносин з приводу діяльності банків розвитку в регіонах світу

5. Предмет дослідження: теоретичні засади та практичні аспекти підвищення ефективності міжнародних банків регіонального розвитку

6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах АТ «Ощадний банк, України»

7. Орієнтовний план кваліфікаційної бакалаврської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Теоретичні засади організації діяльності міжнародних банків розвитку на світовому і регіональному рівнях» (10.04.2021р.)
(назва – термін подання)

У розділі 1 розкрити питання:

1) роль Міжнародного банку реконструкції та розвитку в системі світогосподарських відносин

2) міжнародні регіональні банки розвитку: завдання і форми діяльності
(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

Розділ 2 «Фінансово-кредитна діяльність банків розвитку на міжнародному регіональному рівні» (27.04.2021р.)

(назва – термін подання)

У розділі 2 висвітлити питання:

- 1) здійснення статутних завдань МБРР у регіонах світу
- 2) Європейський банк реконструкції та розвитку в системі фінансово-кредитного обслуговування регіону
- 3) Міжамериканський, Африканський та Азійський банки розвитку: особливості діяльності

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ 3 «Підвищення ефективності співробітництва України з міжнародними банками розвитку» (14.05.2021р.)

(назва – термін подання)

У розділі 3 висвітлити питання:

- 1) реалізація проектів МБРР в Україні
- 2) зміцнення співпраці АТ «Ощадбанк» з міжнародними банками розвитку

(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	М.І.Макаренко професор СумДУ	15.03.21.	
2	М.І.Макаренко професор СумДУ	10.04.21.	
3	М.І.Макаренко професор СумДУ	27.04.21.	

9. Дата видачі завдання: «15.03» 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи

_____

(підпис)

М.І. Макаренко

(ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав

_____

(підпис)

Є.Г. Кремко

(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень.....	7
Вступ.....	8
1 Теоретичні основи організації діяльності міжнародних банків	10
1.1 Поняття Світового банку. Роль Міжнародного банку реконструкції та розвитку в системі світогосподарських відносин	10
1.2 Міжнародні регіональні банки розвитку: завдання і форми діяльності	14
2 Аналітичне дослідження діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку	17
2.1 Здійснення статутних завдань Міжнародним банком реконструкції та розвитку у регіонах світу	17
2.2 Європейський банк реконструкції та розвитку в системі фінансово-кредитного обслуговування регіону	28
2.3 Міжамериканський, Африканський та Азійський банки розвитку: особливості діяльності	30
3 Співпраця банків розвитку з українською економікою	39
3.1 Реалізація проектів МБРР в Україні	39
3.2 Зміцнення співпраці АТ «Ощадбанк» з міжнародними банками розвитку	41
Висновки.....	44
Перелік джерел посилання.....	47
Додатки.....	51

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку;

МАР – Міжнародна асоціація розвитку ;

МФК – Міжнародна фінансова корпорація ;

МЦВІС Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок;

БР – Банки розвитку;

МАБР – Міжамериканський банк розвитку;

АФБР – Африканський банк розвитку;

АзБР – Азіатський банк розвитку;

ЄБРР – Європейський банк реконструкції і розвитку.

ВСТУП

Інтернаціоналізація банків в сучасних умовах виступає важливою передумовою і складовою частиною освіти міжнародного фінансового капіталу. В процес його формування залучені найбільші банківські монополії. Утворюються транснаціональні групи фінансового капіталу – міжнародні промислові і банківські гіганти. Їм на допомогу приходить держава, заохочуючи розвиток міжнародних кредитних установ. В результаті зростає міжнародний фінансовий капітал. Істотні зміни у розвитку фінансового капіталу і його банківської галузі обумовлені поглибленням нерівномірності розвитку різних країн в 90-х роках. Криза і руйнування світової соціалістичної системи підштовхнув світові фінансові монополії до пошуку нових сфер і нових методів регулювання відтворення капіталу на транснаціональній основі.

Саме під впливом кризи нерівномірності економічного розвитку різних країн посилюється монополізація світової економіки, поглиблюється інтернаціоналізація фінансового капіталу. У той же час інтернаціоналізація банків виступає складовим елементом економічного поділу світу між провідними економічними державами, що представляють інтереси національних монополістичних об'єднань.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у дослідження теоретичних засад функціонування міжнародних банків регіонального розвитку та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності їх діяльності.

Об'єктом дослідження є система міжнародних економічних відносин з приводу діяльності банків розвитку в регіонах світу.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні аспекти підвищення ефективності міжнародних банків регіонального розвитку.

Для досягнення окресленої мети було визначено наступне коло завдань:

- проведення теоретичного дослідження основи організації діяльності міжнародних банків
- проведення аналітичного дослідження діяльності групи міжнародних регіональних банків;
- аналіз процесу співпраці міжнародних банків розвитку з українською економікою.

У процесі дослідження залежно від цілей і задач використовувались відповідні методи дослідження економічних процесів, серед них такі як систематизація й узагальнення (із теоретичним обґрунтуванням поняття, а також ролі світових банків), порівняльний метод (при розгляді діяльності кожного з видів регіональних банків розвитку), метод кількісного аналізу при визначенні фінансових результатів кредитної та інвестиційної діяльності банків регіонального розвитку.

Інформаційною базою роботи є законодавчі та нормативно-правові документи з питань організації фінансової допомоги для української економіки через діяльність міжнародних регіональних банків розвитку, що прийняті Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Національним банком України, аналітичні огляди та звіти міжнародних фінансових організацій, дані інформаційно-аналітичних бюлетенів, а також періодичні видання та наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів.

Робота пройшла апробацію: Кремко Є.Г. Проблеми ефективної діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку // Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток: матеріали II Міжнародної науково – практичної конференції, м. Суми, 21 травня 2021 року/ за заг. Ред. Ю.М. Петрушенко. – Суми: Сумський державний університет, 2021

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ

1.1 Поняття Світового банку. Роль Міжнародного банку реконструкції та розвитку в системі світогосподарських відносин

Група Світового банку є головною основою фінансової та технічної допомоги, яка надається країнам, що розвиваються у всьому світі.

Світовий банк включає в себе п'ять унікальних організацій, кожна з яких розділяє спільну мету скорочення масштабів бідності та сприяння сталому розвитку.

Група Світового банку – це 189 держав-членів і понад 130 представництв у всьому світі, в яких працюють співробітники з більш ніж 170 країн. Це – унікальне партнерство з п'яти установ, що розробляють стійкі рішення задач скорочення бідності і забезпечення загального добробуту.

Розглянемо структуру Світового банку (рис. 1.1) [21].

Рисунок 1.1 – Структура Світового банку

*Складено автором на основі [21]

1. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР – IBRD)

Міжнародний банк реконструкції та розвитку – це глобальна організація розвитку, співвласниками якої є 189 її держав-членів. Являючи собою найбільший банк розвитку в світі, внесок МБРР в реалізацію місії Групи Світового банку укладено в наданні позик, гарантій, продуктів управління ризиками та консультаційних послуг урядам країн в яких середній рівень доходу, а також платоспроможним країнам, що мають низький рівень доходу. Крім цього, МБРР виступає координатором заходів щодо вирішення цілої низки регіональних і глобальних проблем.

МБРР був створений в 1944 році з метою надати допомогу європейським країнам у відновленні після Другої світової війни. Будучи найбільшим банком розвитку в світі, МБРР пропонує країнам фінансові продукти і консультації з питань політики, щоб допомогти їм скоротити масштаби бідності та поширити вигоди стійкого економічного зростання на все населення.

2. Міжнародна асоціація розвитку

Міжнародна асоціація розвитку (МАР – ICR) – фонд, головне завдання якого – допомога бідним країнам. Входить в структуру Світового банку. Асоціація надає гранти і дає довгострокові кредити на 20, 30 і навіть 40 років. Причому перші десять років – період пільгового кредитування, коли виплачуються тільки відсотки. Чільним принципом обрання країн для участі у програмах становить прохідне значення національного доходу, що припадає на душу населення.

На сьогоднішній день бідними можна вважати держави, у яких цей показник менше 1 165 доларів на людину. Країни з великими доходами можуть претендувати на запозичення в Міжнародному банку реконструкції та розвитку. Суцільний об'єм наданих кредитів і грантів на сьогодні становить 222 млрд доларів США, або в середньому близько 14 млрд в рік. На даний момент грошові кошти виділені 79 державам, 39 з яких знаходяться в Африці. На відміну від Міжнародного банку реконструкції та розвитку,

фонд Міжнародної асоціації розвитку поповнюється не за рахунок приватних інвестицій, а в результаті внесків країн-учасниць, які робляться раз в три роки.

3. Міжнародна фінансова корпорація (МФК – IFC) є найбільшою організацією глобального розвитку, діяльність якої зосереджена на приватному секторі країн, які розвиваються. IFC входить до Групи Світового банку й сприяє економічному розвитку та покращенню життя людей, стимулюючи збільшення приватного сектора в країнах, які розвиваються. Із цим задумом IFC створює нові ринки, залучає інших інвесторів, ділиться знаннями і досвідом. При цьому IFC створює робочі місця і підвищує рівень життя, особливо бідних і уразливих верств населення.

Діяльність IFC сприяє досягненню двох взаємопов'язаних цілей Групи Світового банку – викорінення крайньої бідності і сприяння забезпеченню загального добробуту. IFC була створена в 1956 році і заснована на сміливій ідеї про те, що приватний сектор здатний стати рушійною силою перетворення країн, які розвиваються. З того часу корпорація поширила свою діяльність більш ніж на 100 країн світу, IFC сформувало поняття «країни з ринковою економікою» і ініціювало створення нових ринків, наприклад, стійких облігацій.

Місія IFC – слугувати економічному розвитку через стимулювання до зростання приватного сектора в країнах, які розвиваються.

4. Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій (MIGA) було засноване у квітні 1988 року і по факту почало функціонувати з 1990 фінансового року. MIGA – самостійний член групи Світового банку (World Bank Group).

Основна мета діяльності Агентства – заохочувати потік інвестицій задля розвитку між країнами-членами й особливо в країни, які розвиваються, тим самим доповнюючи діяльність МБРР, IFC, а також інших міжнародних фінансових організацій.

5. Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок (МЦВІС – ICSID) – забезпечує впорядковування інвестиційних суперечок між урядами й іноземними приватними інвесторами, або налагоджуючи розбіжності, або через арбітражний розгляд. Він був створений в 1966 р відповідно до Конвенції про врегулювання інвестиційних суперечок між державами та громадянами інших держав [21].

Одним з таких багатосторонніх інститутів розвитку є Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР).

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) – International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) – є однією з найбільших та головних фігур цієї арени.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку – це головна кредитно – фінансова установа Світового банку. МБРР є компетентною установою ООН, міждержавний інвестиційний інститут, започаткований одночасно з МВФ доцільно до рішень Міжнародної валютно-фінансової конференції в Бреттон-Вудсі в 1944 році. Угода про МБРР, що є одночасно і його статутом, який офіційно набув чинності в 1945, але банк почав функціонувати з 1946 року. Співвласниками МБРР є 188 країн. Банк має багатопрофільний і багатогранний за своїм складом штат співробітників, у складі якого економісти, експерти з питань державної політики, галузеві експерти й соціологи.

Міжнародний банк співпрацює з країнами-членами в питаннях забезпечення сталого зростання національної економіки і пошуку шляхів вирішення нагальних проблем у сфері економічного і соціального розвитку, а також інших важливих областях, таких як екологічна стійкість.

Основні напрямки діяльності МБРР [25]:

- 1) підтримує довготермінові інвестиції у розвиток людських ресурсів і соціальної галузі;
- 2) сприяє підтримці фінансової стабільності позичальників, надаючи допомогу в періоди криз;

- 3) використовує фінансові засоби впливу для заохочування прийняття головних заходів політики та проведення інституційних реформ (в тому числі реформи системи соціального захисту та боротьба з корупцією);
- 4) мобілізує приватний капітал за допомогою створення сприятливого клімату для інвестицій;
- 5) готує технічне і фінансово-економічне обґрунтування інвестиційних проектів.

Офіційними цілями Міжнародного банку реконструкції та розвитку, відповідно до прийнятого Статуту, є [26]:

- 1) стимулювання розвитку виробничих потужностей і ресурсів менш розвинених країн;
- 2) сприяння підвищення економічного розвитку, продуктивності, життєвого рівня й поліпшення умов праці на територіях країн-членів.

1.2 Міжнародні регіональні банки розвитку: завдання і форми діяльності

В останні десятиліття значно зріс рівень економічного розвитку цілого ряду держав, кардинально змінилася технологічна структура виробництва, багаторазово збільшилися експортно-імпортні потоки, транскордонний рух капіталу, матеріальних і людських ресурсів, набрав сили процес інтеграції на двосторонньому, регіональному і глобальному рівнях. У зв'язку з цим підвищуються роль і значення регіональних банків розвитку, які є складовою частиною світової економіки, найважливішими гравцями на міжнародній економічній арені і вносять значний вклад в розвиток своїх держав-членів.

В умовах виходу країн що розвиваються на рівень стабільного довгострокового соціально-економічного розвитку, оздоровлення фінансового стану, формування клімату ділового співробітництва і прагнення

до створення ефективних і взаємовигідних форм регіональної інтеграції необхідне використання багатого міжнародного досвіду в сфері побудови міждержавних кредитно-фінансових інститутів з метою підтримки ринкових реформ, структурних перетворень та підвищення рівня життя громадян.

В даний час в світі налічується більше сотні організацій розвитку, які функціонують у всіх регіонах земної кулі. Незважаючи на специфіку, відмінності в механізмах і практиці здійснення операцій, кількість країн-учасниць, обсяги статутних коштів і фінансові можливості, зазначені організації мають спільні цілі діяльності: надання фінансової допомоги своїм членам і сприяння регіональної інтеграції. Важлива роль банків розвитку в житті держав-членів обумовлена ще й тим, що вони надають значну підтримку в проведенні необхідних структурних реформ, розширюють фінансування соціального сектора, беруть участь в розробці і реалізації програм інвестиційного співробітництва, надають гарантії за кредитними операціями та інші послуги. Більш того, в сучасних умовах глобалізації світових ринків, коли різко зріс руйнівний вплив зовнішніх кризових потрясінь на національні економіки, проблема стабілізації економічного розвитку стає однією із пріоритетних напрямків політики переважної більшості держав світової спільноти. Діяльність регіональних банків розвитку також сприяє вирішенню цих питань [42].

Банки розвитку (далі – БР) розглядаються фахівцями як фінансові інститути, що дозволяють в рамках економічної політики держави долати циклічні і структурні проблеми в економіці, що збільшують економічну стійкість їх фінансових систем [45].

БР, як правило, належать державі, мають спеціальну місію і створюються урядами для надання кредитних та інших фінансових послуг клієнтам, які не обслуговуються приватними фінансовими установами в тій мірі, в якій це потрібно. Таким чином, БР забезпечують реалізацію цілей економічної політики.

БР існують і діють практично в усіх країнах світу, вони відігравали і відіграють важливу роль у сприянні індустріалізації, економічного відродження і подолання періодів економічних проблем.

На додаток до національних БР, існують багатонаціональні, регіональні і субнаціональні аналогічні інститути. Вони можуть бути пов'язані один з одним за допомогою співпраці за окремими програмами або спільним ініціативам, а також у зв'язку з фінансуванням.

Мандати БР можуть бути як загальними, наприклад, «сприяння економічному розвитку» або орієнтованими на виконання більш конкретних завдань: сприяння сільському господарству, фінансування малих і середніх підприємств (далі – МСП) або сприяння міжнародній торгівлі.

На міжнародному рівні існує загальна думка про те, що БР повинні підпорядковуватися, як правило, нормативним і наглядовим стандартам, аналогічним приватним фінансовим установам.

Ефективне корпоративне управління визначає успішність діяльності БР. Якщо мандат БР нечітко сформульований, тоді представники уряду, окремі політики мають більше можливостей впливати на керівництво БР і його діяльність, здійснюючи на банк тиск з метою прийняття надмірних кредитних ризиків.

Досвід діяльності БР показує, що, для того, щоб вони демонстрували хороші результати, банки повинні мати ефективні системи моніторингу та оцінки як реалізованих проєктів, так і власної діяльності. Результати відповідного моніторингу, оцінок дозволяють своєчасно вносити корективи в стратегію БР, його поточну діяльність.

Відповідно до класифікації міжнародних організацій до основних міждержавним банкам розвитку відносять:

- 1) Міжамериканський банк розвитку (МАБР);
- 2) Африканський банк розвитку (АфБР);
- 3) Азіатський банк розвитку (АзБР);
- 4) Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) [26].

2 АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО БАНКУ РЕКОНСТРУКЦІ ТА РОЗВИТКУ

2.1 Здійснення статутних завдань Міжнародним банком реконструкції та розвитку у регіонах світу

Міжнародний банк реконструкції і розвитку створений на базі високих стандартів корпоративного управління. Концепція сильного корпоративного управління лежить в основі всієї діяльності МБРР, насамперед, в інвестиційній та правовій діяльності МБРР.

Основним джерелом залучення капіталу для МБРР є випуск облігацій на міжнародних ринках. У 2019 фінансовому році МБРР залучив суму, еквівалентну 39,2 млрд дол. США, шляхом випуску облігацій в 23 валютах. Завдяки своїй репутації на ринках капіталу і міцності свого фінансового становища МБРР зміг залучити такі значні обсяги позик на досить сприятливих умовах, не дивлячись на нестабільність умов на ринку. Запорукою фінансової стійкості МБРР є його консервативні фінансова політика і практика, що дозволяють МБРР підтримувати рейтинг кредитоспроможності на найвищому рівні (AAA).

Відповідно до мандату МБРР в області розвитку, основним прийнятим на себе фінансовим ризиком є ризик країни по наданих позиках і гарантіях. Основним показником структури ризику Банку є співвідношення його капіталу до суми кредитів і довгострокових інвестиційних активів. Дане відношення становило 26,4% в 2019 році (рис.2.1) [12].

Як видно за останні 5 років цей показник постійно знижувався, що може свідчити про зниження капіталу банку і/або про надмірне зростання суми кредитів. Говорячи про зарезервовані ресурси і фінансові послуги, то в 2019 фінансовому році обсяг нових зарезервованих кредитних ресурсів МБРР склав 20,6 млрд дол. США за 93 операцій.

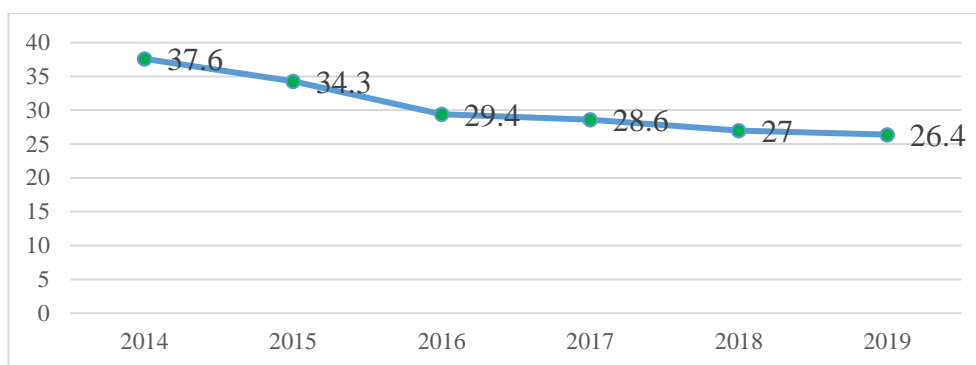

Рисунок 2.1 – Динаміка співвідношення власного капіталу МБРР до наданих позик і довгострокових інвестиційних активів, в %

*Складено автором на основі [32]

Даний показник значно перевищив середньо історичний рівень (13,5 млрд дол. США в 2005 – 2008 фінансових роках), але при цьому поступився рекордному обсягу в 44,2 млрд дол. США в 2016 фінансовому році і 26,7 млрд дол. США в 2017 фінансовому році.

Розглядаючи регіональну структуру розподілу фінансово-інвестиційних ресурсів Банку, то найбільша частка нових позик в 2019 р. припадала на країни Європи і Центральної Азії (6,2 млрд дол. США), Латинської Америки та Карибського басейну (6,2 млрд дол. США). Далі – Східна Азія і Тихоокеанський регіон (5,4 млрд дол. США), Близький Схід і Північна Африка (1,4 млрд дол. США), Південна Азія (1,2 млрд дол. США) і Африка (147 млн дол. США) (рис. 2.2).

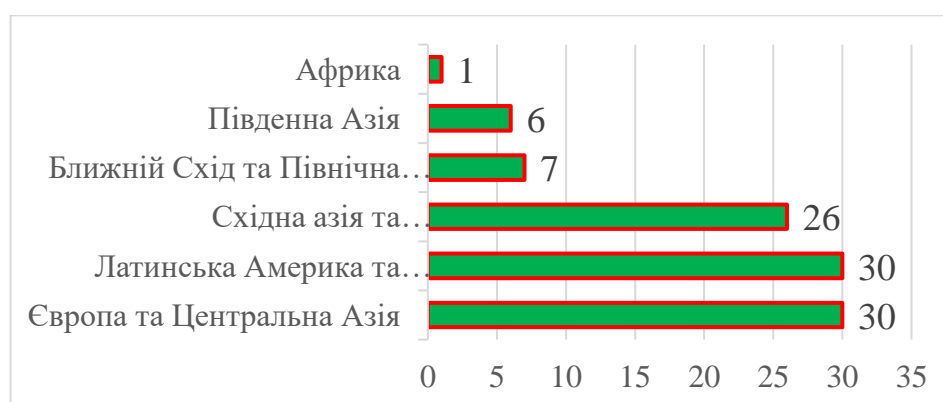

Рисунок 2.2 – Розподіл регіонів-позичальників, в % в 2019 р.

*Складено автором на основі [21]

Серед секторів найбільша сума коштів була зарезервована для вдосконалення державного управління та судово-правової сфери (5,4 млрд дол. США), транспортний сектор (3,4 млрд дол. США), енергетика та гірничодобувна промисловість (2,8 млрд дол. США) охорона здоров'я та інші соціальні послуги (2,5 млрд дол. США).

Крім видачі позик МБРР надає і фінансові продукти, які сприяють ефективному фінансуванню програм розвитку держав-позичальників, а також управління валютними, процентними, біржовими ризиками і ризиками, пов'язаними зі стихійними лихами.

Згідно даних Казначейське управління Банку здійснило за уповноваженнями країн, які членами банку операції хеджування на загальну вартість, яка є рівною 2,5 млрд дол. США, а також на суму, яка є рівною 2,3 млрд дол. США, у вигляді хедж ризику процентування і 149 млн дол. США у формі хеджів ризику валютування (ці зміни відбувалися згідно даних щодо конвертації національних валют). Також Казначейство здійснило свопові операції на суму, яка дорівнює 9,5 млрд дол. США, для того, щоб провести управління ризиками фінансування. Також, Казначейське управління провело і свопові угоди, розмір суми при цьому становив 269 млн дол. США, ці кошти були спрямовані на забезпечення фінансування Міжнародного механізму організації проведення імунологічних заходів.

Проведемо аналіз складу та структури ресурсів і фінансової моделі МБРР [15].

Для фінансування проектів в області розвитку в своїх країнах-членах МБРР надає кредитні кошти з власного капіталу і з позикових коштів, що залучаються ним з ринків капіталу шляхом випуску облігацій МБРР. Рейтингове агентство Moody's присвоїло МБРР рейтинг кредитоспроможності AAA, а агентство Standard & Poor's – рейтинг AAA, і інвестори вважають його облігації високотокласними цінними паперами. На тлі глобальної кризи ліквідності та проблем, викликаних COVID-19, стратегія фінансування МБРР спрямована на стійке забезпечення максимально

вигідних умов на довгострокову перспективу для позичальників з числа його країн-членів.

Здатність МБРР діяти в якості фінансового посередника і надавати кошти, залучені ним на ринках капіталу, країнам-членам, що розвиваються істотно сприяє досягненню нею своїх цілей.

МБРР пропонує інвесторам облігації в різних валютах, з різними термінами погашення, на фіксованих або змінних умовах. Найчастіше він відкриває для міжнародних інвесторів нові ринки, випускаючи нові цінні папери або облігації в валютах країн з ринковою економікою. Обсяги залучених МБРР фінансових коштів варіюються від року до року. Підхід МБРР дозволяє йому залучати запозичення на сприятливих ринкових умовах і, завдяки цьому, давати позичальникам з числа його країн-членів можливість економити кошти. Засоби, які не використовуються для кредитування відразу ж, надходять в інвестиційний портфель МБРР і служать джерелом ліквідності для його операцій.

У 2020 фінансовому році МБРР залучив за рахунок випуску облігацій в ряді валют 75 млрд дол. США. Будучи кооперативною організацією, МБРР прагне не до максимізації прибутку, а до отримання доходів в обсязі, достатньому для забезпечення довгострокового фінансового потенціалу, необхідного для підтримки його поточної діяльності в області розвитку. Із загальної суми доступного для розподілу чистого доходу, отриманого в 2020 фінансовому році, Рада виконавчих директорів затвердила напрямок 950 млн дол. США в загальний резерв і рекомендував Раді керуючих направити 431 млн дол. США в резерв. При цьому 331 млн. дол. США із коштів, що направляються в резерв відповідає розрахованій за спеціальною формулою частці доступного для розподілу доходу за 2020 фінансовий рік, яка була б прийнятною перерахуванню МАР.

На рисунку 2.3 розглянемо бізнес – модель діяльності МБРР [21].

В таблиці 2.1 розглянемо основні фінансові показники МБРР, 2016 – 2020 р. р., млн дол. США.

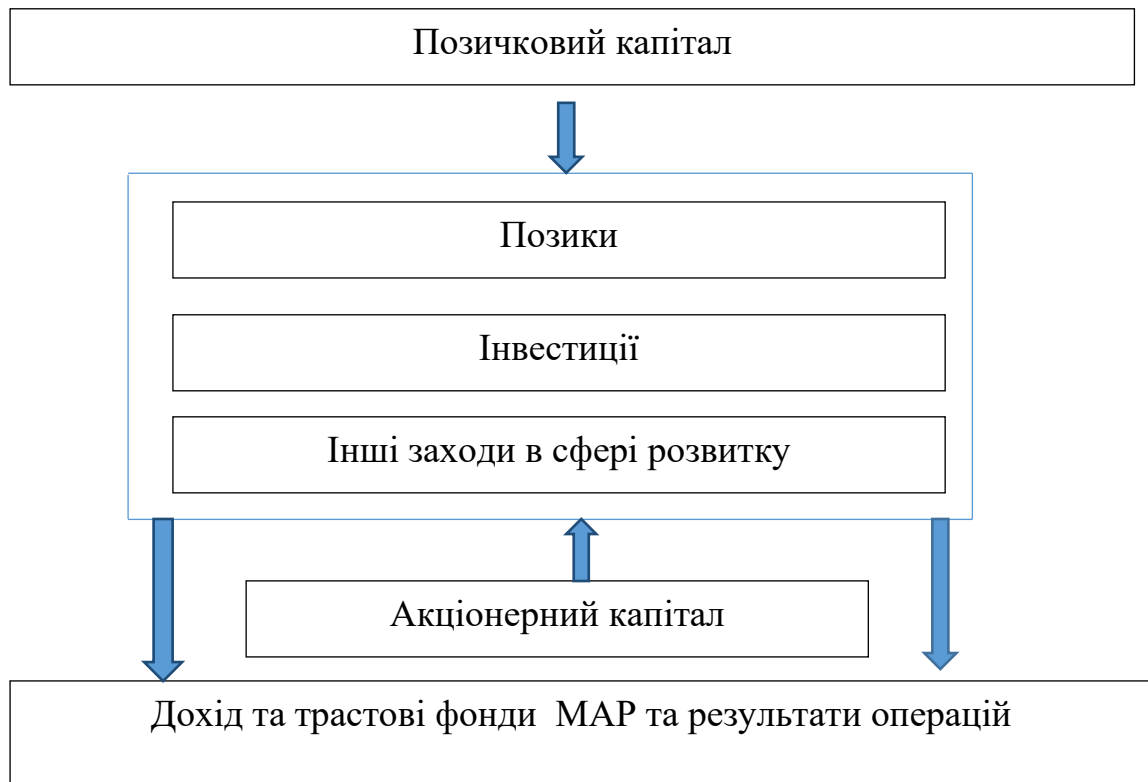

Рисунок 2.3 – Бізнес – модель діяльності МБРР

*Складено автором на основі [21]

Таблиця 2.1 – Основні фінансові показники МБРР, 2016 – 2020 р.р., млн дол. США

Показники	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
Основні показники кредитування					
Зарезервовані фінансові ресурси	29729	22611	230002	23191	27979
Надані фінансові ресурси, бруто	22532	17861	17389	20182	20238
Надані фінансові ресурси, нетто	13197	8731	5638	10091	10622
Основа складання звітності					
Звіт про прибутки та збитки					
Трансферти, затверджені Радою управляючих	705	497	178	338	340
Чистий прибуток (збиток)	495	237	398	505	42

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6
Баланс					
Сукупні активи	231408	258648	263800	283031	296804
Інвестиційний портфель нетто	51760	71667	73492	81127	82485
Непогашені займи, нетто	167643	177422	183588	192752	202158
Портфель позик	178231	207144	231652	228763	237231
Доступний до розподілення дохід					
Доступний до розподілення дохід					
Розподіл	593	795	1161	1190	1381
Загальний резерв	96	672	913	831	950
Міжнародна асоціація розвитку	497	123	248	259	-
Резерв				100	431
Вільний капітал	39424	41720	43518	45360	47138
Рівень достатності капіталу					
Співвідношення власно капіталу та виданих займів (%)	22,7	22,8	22,9	22,8	22,8

* Побудовано автором на основі [42]

МБРР створив комплексну систему моніторингу виконання бюджетних зобов'язань, прийнятих в рамках пакету збільшення капіталу, з метою досягнення і відстеження сукупної ефективності та ефекту масштабу на щорічній основі.

Проведемо аналіз зарезервованих ресурсів і фінансових послуги МБРР.

Як було зазначено у попередніх розділах нашої роботи, МБРР - це глобальна кооперативна організація розвитку, співвласниками якої є 189 держав-членів. Будучи найбільшим багатостороннім банком розвитку в світі, МБРР надає позики, гарантії, продукти управління ризиками та консультаційні послуги країнам з середнім рівнем доходу і платоспроможним країнам з низьким рівнем доходу, а також координує заходи щодо вирішення регіональних і глобальних завдань.

У 2020 фінансовому році обсяг нових зарезервованих кредитних ресурсів МБРР склав 28,0 млрд дол. США за 152 операцій, 10 з яких були спільними операціями МБРР і МАР. З метою моніторингу, звітності та

оптимізації рішень про резервування ресурсів Банк застосовує до всіх своїх кредитних операцій таксономію кодів для наочного відображення галузей і тим, на які він направляє свої ресурси. Галузеві коди відображають об'єднання видів економічної діяльності в групі високого рівня на основі видів вироблених товарів і наданих послуг; вони використовуються для визначення сегментів економіки, на підтримку яких спрямовані операції Банку. Тематичні коди відображають цілі та завдання діяльності, яка здійснюється за підтримки Банку, і використовуються для обліку підтримки, що надається Банком досягненню Цілей в галузі сталого розвитку (ЦСР).

Розглянемо процес фінансування, який здійснює Міжнародний банк реконструкції та розвитку країнам – партнерам (табл.2.2).

Таблиця 2.2 – Зарезервовані кошти, надані фінансові ресурси та загальний обсяг страхового покриття групи Всесвітнього банку та МБРР зокрема

	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Група Всесвітнього банку					
Зарезервовані кошти	64185	61783	66868	62341	77078
Надані кошти	49039	43853	45724	49395	54367
МБРР					
Зарезервовані кошти	29729	22611	23002	23191	27976
Надані кошти	22532	17861	17389	20182	20238

* Побудовано автором на основі [42]

На рисунку 2.4 розглянемо процес кредитування МБРР у розрізі секторів світової економіки за 2020 рік по регіону Європи та Центральної Азії. Частка кредитування на загальну суму 7,2 млрд дол. США.

В таблиці 2.3 динаміку зарезервованих фінансових ресурсів МБРР в розрізі регіонів за 2006 – 2020 фінансові р. р.

Аналізуючи розраховані показники, необхідно зазначити, що в 2020 році зростає сума резервування фінансових ресурсів, якщо порівнювати із 2019 роком майже по всіх регіонах, так зростання по Африці, східній Азії та тихоокеанському регіону, Європі та Центральній Азії, Латинській Америці та

Карибському басейну становило – 10,4 %, 18,4 %, 52,0 %, 19,1 % відповідно. Скорочення становило лише по регіону Близького Сходу та Північній Африці і Південній Азії – 29,8 % та 14,8 % відповідно.

Рисунок 2.4 – Кредитування МБРР у розрізі секторів світової економіки за 2020 рік

*Складено автором на основі [21]

Загальне зростання становило 20,6 %. Це говорить про позитивну тенденцію в діяльності МБРР.

Таблиця 2.3 – Зарезервовані фінансові ресурси МБРР в розрізі регіонів, млн дол. США

Регіон	Роки					Відхилення 2020 р, від 2019 р., %
	2016	2017	2018	2019	2020	
Африка	669	1163	1120	820	1725	210,4
Східна Азія та тихоокеанський регіон	5176	4404	3981	4030	4770	118,4
Європа та Центральна Азія	7039	4569	3550	3749	5699	152,0
Латинська Америка та Карибський басейн	8035	5373	3898	5709	6798	119,1
Близький Схід та Північна Африка	5170	4869	5945	4872	3419	70,2
Південна Азія	3640	2233	4508	4011	3419	85,2
Всього	29729	22611	23002	23191	27976	120,6

* Побудовано автором на основі [42]

Таблиця 2.4 – Надані фінансові кошти МБРР в розрізі регіонів, млн дол.

США

Регіон	Роки					Відхилення 2020 р, від 2019 р., %
	2016	2017	2018	2019	2020	
Африка	874	427	734	690	1087	157,5
Східна Азія та тихоокеанський регіон	5205	3961	3476	5048	4679	92,7
Європа та Центральна Азія	5167	2799	4134	2209	3100	140,3
Латинська Америка та Карибський басейн	5236	3885	4066	4847	5799	119,6
Близький Схід та Північна Африка	4427	5335	3281	4790	2415	50,4
Південна Азія	1623	1454	1698	2598	3158	121,6
Всього	22532	17861	17389	20182	20238	100,3

* Побудовано автором на основі [42]

Тенденція наданих фінансових ресурсів також є позитивною. Загальний відсоток зростання становить 0,3. Наданні фінансові ресурси по Африці зросли на 57,5%, по Європі та Центральній Азії – 40,3 % , по Південній Азії – 21,6 %. Скорочення відбулося лише по Східній Азії та тихоокеанському регіону – 7,3 % та по Близькому Сходу і Північній Африці – 49,6 %. Для того, щоб встановити тенденцію по наданих та зарезервованих фінансових ресурсах розрахуємо таблицю 2.5 [21].

Аналіз розрахованих даних вказує на те, що МБРР має достатню кількість фінансових ресурсів, адже сума зарезервованих грошових коштів є більшою ніж сума використаних фінансових ресурсів. І це також є позитивною тенденцією.

Перевищення суми наданих фінансових ресурсів над зарезервованими відбулося лише по регіону Близького Сходу та Північної Африки. Вище нами був проведений аналіз зарезервованих та наданих фінансових ресурсів МБРР в розрізі регіонів. В табл. 2.6 проведемо аналітичний огляд фінансування МБРР в розрізі секторів.

Таблиця 2.5 – Аналіз відхилень в сумі наданих та зарезервованих фінансових ресурсів

Регіон	2020 р.		Відхилення наданих ресурсів від зарезервованих, (+,-)
	Зарезервовані	Надані	
Африка	874	427	-447
Східна Азія та тихоокеанський регіон	5205	3961	-1244
Європа та Центральна Азія	5167	2799	-2368
Латинська Америка та Карибський басейн	5236	3885	-1351
Близький Схід та Північна Африка	4427	5335	+908
Південна Азія	1623	1454	-169
Всього	22532	17861	-4671

Таблиця 2.6 – Зарезервовані фінансові кошти МБРР в розрізі секторів, млн. дол. США

Сектор	Роки					Відхилення 2020 р, від 2019 р., %
	2016	2017	2018	2019	2020	
С-г , риболовля та сільське господарство	561	754	2561	1025	1767	172,4
Освіта	1788	1074	1685	1875	1135	60,5
Енергетика та видобувна промисловість	4599	4434	3084	2847	2053	72,1
Фінансовий сектор	2657	1879	764	2299	3702	161,0
Охорона здоров'я	1181	1189	2204	1674	3980	237,8
Промисловість, торгівля та послуги	3348	2694	3416	2361	2208	93,5
Інформаційно – комунікаційні технології	194	503	324	611	886	145,0
Державне управління	5111	4754	2189	5327	4301	80,7
Соціальний захист	1393	778	2091	2115	4786	226,3
Транспорт	4569	2551	2074	1485	1323	89,1
Водопостачання, каналізація, утилізація	4192	2000	2610	1571	1834	116,7
Всього	29729	22611	23002	23191	27976	120,6

* Побудовано автором на основі [42]

Тенденція по резервуванню фінансових коштів МБРР в розрізі секторів також є позитивною. Спостерігається зростання грошових сум майже по всім секторам економіки. Загальний відсоток зростання становить 20,6. Скорочення відбулося по секторам: транспорту, державному управлінню, промисловості, освіті та енергетиці на 10,9 %, 13, 9%, 6,5 %, 27,9 % та 39,5 % відповідно.

Позитивним є стрімке зростання резервування витрат на соціальний захист – на 126,3 % та на охорону здоров'я. Така ситуація в першу чергу пояснюється станом, в якому зараз опинився весь світ – а саме пандемія COVID – 19.

Таблиця 2.7 – Зарезервовані фінансові кошти МБРР в розрізі тематичних напрямлень, 2017 – 2020 роки, млн. дол. США

Тематичне спрямування	Роки				Відхилення 2020 р, від 2019 р., %
	2017	2018	2019	2020	
Економічна політика	1677	1124	1363	1000	73,4
Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів	7237	10409	8514	9423	110,6
Фінанси	3330	2501	3546	5304	149,6
Розвиток людських ресурсів та гендерне рівенство	2687	6641	7227	12799	177,1
Розвиток приватного сектора	5741	4945	4438	4936	111,2
Управління державним сектором	3516	1353	2912	3206	110,1
Соціальний розвиток та соціальний захист	939	2844	2453	4721	192,5
Розвиток міст та сільських регіонів	5937	8593	6511	6777	104,1

* Побудовано автором на основі [42]

В таблиці 2.6 нами був проведений аналіз зарезервованих та наданих фінансових ресурсів МБРР в розрізі секторів. В табл.2.7 ми провели аналітичний огляд фінансування МБРР в розрізі тематичного спрямування.

Тенденція по резервуванню фінансових коштів МБРР в розрізі тематичного спрямування також є позитивною. Скорення фінансових ресурсів МБРР спостерігається лише по економічній політиці – на 26,6 %

В таблиці 2.8 проведемо огляд країн, найбільших позичальників МБРР в 2020 році.

Таблиця 2.8 – Країни – найбільші позичальники МБРР в 2020 фінансовому році, млн. дол. США

Країна	Обсяг зарезервованих коштів	Країна	Обсяг зарезервованих коштів
Індія	4580	Ангола	1380
Філіппіни	1870	Колумбія	1250
Туреччина	1855	Мексика	1230
Індонезія	1660	Китай	1200
Єгипет, ОАЕ	1450	Марокко	110

* Побудовано автором на основі [24]

Аналіз розрахованих даних свідчить про те, що в першу трійку входять країни Індія, Філіппіни та Турція – 4580, 1870 та 1855 млн. дол. США відповідно. Найменшими позичальниками фінансових ресурсів МБРР є Китай та Марокко – 1200 та 110 млн. дол. США відповідно [21].

2.2 Європейський банк реконструкції та розвитку в системі фінансово-кредитного обслуговування регіону

Європейський банк реконструкції і розвитку

Угода про заснування ЄБРР була підписана в Парижі (Франція) в грудні 1990 р. ЄБРР, на відміну від інших банків розвитку, – перша міжнародна кредитно-фінансова організація з чітко визначеною політичною орієнтацією. В установчих документах банку заявлена необхідність дотримання позичальниками політичних вимог, визначених у ст. 1 Угоди про

заснування Європейського банку реконструкції та розвитку (прихильність принципам багатопартійної демократії, плюралізму і ринкової економіки), при наданні їм допомоги з боку ЄБРР.

Відповідно до Статуту членами банку можуть бути європейські та неєвропейські держави - члени Міжнародного валютного фонду (МВФ). В даний час членами ЄБРР є 61 держава і дві міжнародні організації – Європейський союз і Європейський інвестиційний банк. Штаб-квартира банку розташована в Лондоні.

Структура управління ЄБРР схожа зі структурами управління МАБР, АфБР, АзБР і є трирівневою (Рада керуючих, Раду директорів і президент). Вищий розпорядчий орган – Рада керуючих, до складу якої кожен акціонер призначає свого керуючого, як правило, міністра фінансів або особу, яка обіймає аналогічну посаду. Рада директорів (23 директора) – головний виконавчий орган, в компетенції якого поточні питання функціонування банку. Президент несе відповідальність за організацію роботи ЄБРР і офіційно його представляє. За сталою традицією, президент – громадянин європейської держави. Крім того, в структуру ЄБРР входять дев'ять департаментів, в тому числі банківських операцій, фінансовий, оцінки проектів і інші, а також відділи головного економіста, президента і генерального секретаря.

Банк є найбільшим інвестором в регіоні, і крім виділення власних коштів сприяє залученню значного обсягу прямих іноземних інвестицій. ЄБРР надає кредитні ресурси головним чином підприємствам приватного сектора, як правило, спільно зі своїми комерційними партнерами.

Для отримання фінансування від ЄБРР проект повинен відповідати наступним критеріям [17]:

- 1) здійснюватися в країні операцій ЄБРР;
- 2) мати хороші економічні перспективи;
- 3) припускати внесення його спонсором великого внеску в статутний капітал у грошовій або натуральній формі;

- 4) служити інтересам вітчизняної економіки і сприяти розвитку приватного сектора;
- 5) відповідати банківським і екологічним стандартам.

Структура кредитів ЄБРР має високу ступінь гнучкості, що дозволяє задовольняти потреби клієнтів при реалізації проектів. ЄБРР представляє свої пропозиції щодо валюти кредиту і процентних ставок. Основою при кредитуванні служить прогнозований рух грошових коштів в рамках проекту і здатність клієнта погасити кредит в узгоджені терміни. ЄБРР може взяти на себе кредитний ризик повністю або частково синдикувати його на ринку. Забезпеченням кредиту може служити майно позичальника, і/або воно може бути конвертоване в акції, або прив'язане до акціонерного капіталу.

Всі деталі узгоджуються з клієнтом в кожному конкретному випадку.

Кредити ЄБРР мають наступні характеристики:

- 1) мінімальна сума становить 5 млн. євро, хоча для деяких країн може встановлюватися в меншому розмірі;
- 2) фіксована або плаваюча процентна ставка;
- 3) старший, субординований, проміжний або конвертований кредит;
- 4) номінований в основних іноземних або деяких національних валютах;
- 5) терміни погашення від коротких до тривалих – від 1 року до 15 років;
- 6) при необхідності для окремих проектів надаються пільгові періоди [31].

2.3 Міжамериканський, Африканський та Азійський банки розвитку: особливості діяльності

Міжамериканський банк розвитку (Inter-American Development Bank) (МАБР) – був створений 30 грудня 1959 року з ініціативи Спеціальної консультативної комісії Міжамериканської соціально-економічної ради Організації американських держав з метою сприяння економічному та

соціальному розвитку країн Латинської Америки і Карибського басейну. Спочатку засновниками банку були 18 країн-членів. Статутний капітал становив 1 млрд. дол. США. Штаб-квартира розмістилася в Вашингтоні.

МАБР є однією з організацій Групи Міжамериканського банку розвитку (Inter-American Development Bank Group), який залишається при всьому цьому юридично та фінансово самостійною структурою. Разом з Міжнародним валютним фондом і Світовим банком він є одним із трьох найбільших фінансових організацій світу.

Члени МАБР (станом на 10.02.2021 р.) являють собою 48 держав, у числі яких 26 держав Латинської Америки і Карибського басейну і 18 позарегіональних країн (країни Європи, Ізраїль і Японія).

Місія МАБР – це сприяння економічному, а також соціальному розвитку країн, що розвиваються-членів МАБР регіону Латинської Америки і Карибського басейну.

Основні цілі МАБР зазначені в Статуті банку й полягають у наступному [21]:

- 1) допомога країнам, які розвиваються у економічному і соціальному розвитку;
- 2) з метою економічного зростання впливати на здійснення державних і приватних інвестицій;
- 3) фінансувати проекти які є фінансово важливими , здійснювати розвиток приватних інвестицій;
- 4) забезпечувати раціональне використання ресурсів відповідних регіонів;
- 5) надання технічної допомоги в організації та забезпечені виконання основних програм та проектів для розвитку країн-членів.

Чисельність штатних співробітників МАБР (станом на 10.02.2011 р.) складає близько 2000 чоловік. Штаб-квартира банку знаходиться у Вашингтоні.

Задля приймання участі в голосуванні країнам-членів, повинна відповідати їх частка в акціонерному капіталі. Сукупний пакет акцій 26

латиноамериканських країн-членів становить 50,02%; власником пакета в 30,01% є США.

Щорічно (в березні або квітні) проходять збори Ради керуючих. На ньому проводиться аналіз результатів діяльності в минулому році і визначаються перспективи розвитку банку.

Основним документом МАБР є Стратегія інституційного розвитку банку (далі – Стратегія). Кожні чотири роки Рада керуючих коригує Стратегію і систему оцінки результативності розвитку з урахуванням економічних змін в країнах Латинської Америки і Карибського басейну.

У Стратегії визначено два основних напрями діяльності: ліквідація бідності і нерівності, а також забезпечення сталого розвитку країн Латинської Америки і Карибського басейну. Поряд з цим визначаються стратегічні цілі, які складаються в задоволенні потреб менш розвинених країн і сприяння їх розвитку шляхом підтримки приватного сектора.

МАБР також розробляє План розвитку банку, який відображає основні напрями діяльності щодо підвищення ефективності і максимізації внеску банку в розвиток країн-членів. Нові ініціативи включаються до Плану після їх затвердження Радою керуючих і Радою директорів.

Африканський банк розвитку.

В умовах розпаду (кінець 50-х - початок 60-х рр. ХХ століття) світової колоніальної системи і утворення нових незалежних держав на Африканському континенті зросла потреба у формуванні власної регіональної кредитно-фінансової організації.

У серпні 1963 року в Хартумі (Судан) було підписано Угоду про заснування Африканського банку розвитку, що набула чинності у вересні 1964 р відповідно до установчих документів місія АфБР визначена як сприяння економічному та соціальному розвитку африканських країн, фінансування інвестиційних програм і проектів, активізація державних і приватних інвестицій, надання технічної допомоги державам-членам у підготовці проектів розвитку їхніх економік і інших проектів. До складу

цього банку входять 77 держав, серед яких 53 – регіональних і 24 – нерегіональних (Великобританія, Німеччина, Індія, Китай, США, Японія та інші). Штаб-квартира АфБР розташована в Абіджані (Кот-д'Івуар).

Спочатку членами банку могли бути тільки незалежні держави Африки – члени Економічної комісії ООН для Африки, що було зроблено з метою виключення зовнішнього впливу на політику АфБР. Однак зазначене обмеження призвело до серйозних фінансових труднощів в перші десятиліття роботи банку, який не дозволив йому виконувати свої функції і завдання в повному обсязі. У зв'язку з цим країни - учасники АфБР в 1982 р ратифікували поправку до Статуту банку, що дозволила прийом в організацію на правах донорів нерегіональних держав [42].

Таким чином, з одного боку, вступ промислово розвинених країн в АфБР сприяло розширенню фінансової бази банку, збільшення можливостей залучення зовнішніх позикових ресурсів на цілі економічного розвитку держав Африки, а з іншого – зміцнювало позиції розвинених держав, що дало їм значні привілеї в області кредитно фінансових і торгово-економічних відносин з країнами Африканського регіону. У той же час слід зазначити, що вступ нерегіональних членів в АфБР здійснюється на умовах так званих «дев'яти африканських застережень», відповідно до яких президентом банку може бути виключно громадянин африканської держави. Всі рішення принципового характеру приймаються більшістю (51%) голосів присутніх членів Ради керуючих за умови, що вони мають не менше 2/3 загальної кількості голосів. Регіональні країни зберігають 2/3 загальної кількості голосів в Раді керуючих банку, позики надаються лише країнам Африканського континенту з деякими поправками.

Вищим керівним органом АфБР є Рада керуючих, до складу якого входять по одному представнику від кожної держави - учасниці банку в особі міністрів фінансів або голів центральних банків. Рада керуючих збирається один раз на рік для контролю за виконанням раніше прийнятих рішень і розгляду нових пропозицій, що стосуються функціонування банку.

Управління діяльністю АфБР здійснює Адміністративна рада банку, що складається з 18 директорів (з них 12 – від регіональних країн). Адміністративна рада спільно з президентом банку здійснює оперативне управління АфБР.

Джерелами фінансових ресурсів даного банку виступають його акціонерний капітал, що формується шляхом підписки на акції державами-членами; прибуток від діяльності АфБР; кошти Африканського фонду розвитку і Трастового фонду Нігерії; позиковий капітал.

В даний час статутний капітал АфБР становить понад 23 млрд. дол. США. При відборі проектів для кредитування пріоритет віддається проектам компаній, акції яких вважаються надійними і належать найбільш конкурентоспроможним країнам регіону. В результаті більшість регіональних членів не можуть розраховувати на кредити банку. З 53 африканських держав-членів тільки 14 фактично можуть отримати кредити в банку (надає їх майже по комерційним відсотковим ставкам).

Решта 39 держав на пільгових умовах кредитує Африканський фонд розвитку (АФР), утворений в 1973 р з метою пільгового кредитування бідних країн Африки. Формально АФР є самостійною організацією, однак при виконанні своїх функцій використовує організаційну структуру банку і його персонал, а президент АфБР одночасно є президентом АФР. Учасники цього фонду – в основному нерегіональні країни, а його ресурси формуються за рахунок початкових внесків держав-донорів, а також безоплатних відрахувань і субсидій. АФР кредитує проекти в галузі сільського господарства, транспорту, інфраструктури, освіти і охорони здоров'я.

Трастовий фонд Нігерії надає кредити нужденним і потерпілим від стихійних лих африканським країнам на більш пільгових умовах, ніж АфБР і АФР.

Для реалізації статутних завдань АфБР здійснює фінансування широкого спектру проектів і програм. Вони, зокрема, включають [21]:

- 1) позики державному (в тому числі на проведення відповідної економічної політики) і приватному секторам;
- 2) участь в акціонерному капіталі;
- 3) технічне сприяння для підтримки інституційних проектів і програм;
- 4) інвестиції в державні та приватні підприємства;
- 5) підтримку в здійсненні регіональними державами-членами економічних програм і реформ;
- 6) надання в екстрених випадках субсидій в розмірі до 500 тис. дол. США.

Уявлення про практичну роботу АфБР можна отримати з наступних даних. У 2019 р. підсумком роботи банку стало здійснення більш сотні операцій на загальну суму 4,8 млрд. дол. США. Фінансова участь зазначених вище організацій склала: АфБР – 2,6 млрд. дол. США; АФР – 2,1 млрд. дол. США; зі спеціальних фондів розвитку – 72,3 млн. дол. США. За цей період видано позик на 3,6 млрд. дол. США; субсидій – на 485 млн. дол. США, а також профінансовано участь в акціонерному капіталі компаній на 292 млн. дол. США та вироблено пільгове фінансування на 72 млн. дол. США.

У галузевому плані ресурси АфБР спрямовані в інвестиційні проекти на створення інфраструктури (74,8% від загального обсягу наданих фінансових ресурсів), в сільське господарство (6,9%), переробні галузі та видобувну промисловість (6,3%), соціальний сектор (4,6%), фінансовий сектор (3,4%), на захист навколишнього середовища (0,4%) та інші галузі (3,6%).

Діяльність Міжамериканського і Африканського банків розвитку послужила сигналом для активізації роботи зі створення регіональної кредитно-фінансової організації і в Азіатському регіоні.

Азіатський банк розвитку

Пропозиції про створення АзБР в вересня 1963 року висунула група експертів з регіональної співпраці Економічної комісії ООН для країн Азії і

Далекого Сходу (ЕКАДВ) в своїй доповіді. У грудні 1963 року в Манілі (Філіппіни) на конференції міністрів по азіатському співпраці ці пропозиції були підтримані і прийнято рішення про створення експертної групи з розробки проекту Статуту АзБР.

У березні 1965 року держави - члени ЕКАДВ одноголосно схвалили Угоду про створення Азіатського банку розвитку, яке вступило в силу в серпні 1966 р Основні завдання АзБР - сприяння економічному прогресу країн Азії, надання позик країнам-членам з наданням переваги проектам, що вносить внесок у зміцнення регіонального економічного співробітництва, фінансування найменш розвинених держав, участь в координації економічних планів, які сприяють розширенню регіональної торгівлі, і інші проекти.

Статутом АзБР передбачено, що його учасниками можуть бути країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР), а також держави, що не входять в АТР, але є членами ООН або її спеціалізованих установ. В на-варте час членами АзБР є 67 країн, включаючи Вірменію, Азербайджан, Казахстан, Киргизстан, Туркменістан і Узбекистан. Основні акціонери банку - Японія, США, Китай, Індія і Австралія. Штаб-квартира АзБР розташована в Манілі (Філіппіни).

З метою підтримки регіонального характеру установи Статут банку передбачає, що сукупна підписка його нерегіональних членів не повинна перевищувати 40% статутного капіталу АзБР. Дане обмеження спрямоване на забезпечення не менше 2/3 голосів, необхідних для прийняття найбільш важливих рішень, за регіональними членами. Однак, як показує практика, основні протиріччя та зіткнення інтересів в роботі банку існують не між регіональними і нерегіональними державами - членами АзБР, а між розвиненими і країнами, що розвиваються. Так, промислово розвинені держави - донори АзБР (Японія, Австралія і Нова Зеландія) мають більшість голосів (54%), що дозволяє їм використовувати право вето на прийнятті банком рішення.

Структура управління АзБР ідентична структурам МАБР і АфБР. Вищим органом управління АзБР є Рада керуючих, до якої входять по одному керуючому і його заступнику від кожного члена банку. Поточне керівництво діяльністю банку здійснюється Радою директорів (12 директорів) і президентом, що обираються Радою керуючих АзБР.

Статутний капітал АзБР становить понад 50 млрд. Дол. США.

У систему банку входять три спеціальних фонди [46]:

- 1) Азіатський фонд розвитку;
- 2) Спеціальний фонд технічної допомоги;
- 3) Японський спеціальний фонд.

Під егідою АзБР в 1976 році була створена Асоціація інститутів фінансування розвитку в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні – ця неурядова організація об'єднує понад 70 банків розвитку.

АзБР відіграє важливу роль в якості одного із основних джерел багатосторонніх позик в регіоні. Разом з тим значення даного банку в останнє десятиліття в якості позичальника при реалізації проектів розвитку в найбільш населеній частині світу змінювалося в міру перетворення Азіатського регіону в найбільш динамічну частину сучасної світової економіки.

В даний час АзБР орієнтується на надання кредитів з метою згладжування контрастів в динаміці господарського розвитку країн в умовах загострення конкуренції за залучення фінансових коштів для забезпечення сталого розвитку. Основними позичальниками ресурсів АзБР в останні роки є Пакистан, В'єтнам, Індія, КНР, Індонезія, Бангладеш, Філіппіни, Шрі-Ланка та інші держави. У 2019 р. банком надано позик на загальну суму 10,1 млрд. дол. США, субсидій – на 672,7 млн. дол. США та надано технічну допомогу на 243,4 млн. дол. США. Приватному сектору надана підтримка на 1,75 млрд. дол. США.

Велика частина фінансових ресурсів АзБР в 2018 – 2019 рр. була спрямована в енергетику, фінансовий сектор, сільське господарство,

промисловість та інші сектори економіки. До найбільш значимих проектів за участю банку належать: будівництво Транс-Афганського нафтопроводу, надання екстреної допомоги в ліквідації наслідків землетрусу і цунамі в Індонезії, сприяння регіональній програмі використання ресурсів річки Меконг, фінансування і технічна допомога стратегічного партнерства приватного сектора для боротьби з бідністю на Філіппінах і т. д.

Зміни геополітичної та економічної ситуації на Європейському континенті в кінці 80-х рр. ХХ ст. і перехід економік країн Центральної та Східної Європи від централізованої до ринкової системи господарювання поставили питання про необхідність створення в Європі регіональної організації розвитку з функціями, аналогічними МАБР, АфБР і АзБР.

3 СПІВПРАЦЯ БАНКІВ РОЗВИТКУ З УКРАЇНСЬКОЮ ЕКОНОМІКОЮ

3.1 Реалізація проектів МБРР в Україні

За Урядовими планами та згідно з переговорами, які були проведені між Урядом України та керівними представниками МБРР в 2021 році Україна планується отримання Україною транш у розмірі 350 мільйонів доларів США. Отримані фінансові ресурси будуть спрямовані на реалізацію програми «Перша позика на політику розвитку у сфері економічного відновлення».

Дане рішення було схвалене та прийняте Радою директорів Світового банку, до складу якого входить МБРР, 26 червні 2020 року.

Дана стратегія позик була розроблена ще на початку 2019 року, та її зміст був спрямований на реалізацію політики розвитку у сумі 700 млн. доларів США. Стратегія була розроблена з метою підтримання зусиль Уряду України щодо реалізації прийнятих реформ, зміст яких полягав у наступному[50]:

1) зміцнення засад побудови системи демонополізації та інститутів антикорупційної діяльності, впровадивши елементи анбандлінгу власності в сфері газопостачання, підвищення ефективності правової бази для міцного закріплення антикорупційних інститутів у фінансово – економічній сфері України;

2) удосконалення механізму функціонування ринку землі та ринку кредитування в процесі створення прозорого земельного ринку в сфері аграрного виробництва із гарантіями захисту прав власників цих земельних ділянок, підсилення механізму контролю за непрацюючими кредитами та здійснення контролю за небанківськими фінансовими установами та організаціями.

3) посилення та зміцнення системи соціального підтримання населення через збільшення розміру пенсійних виплат та інших видів фінансово – економічних допомог.

Ситуація з поширенням захворюваності на COVID-19 викликала значний економічний занепад, який в свою чергу вплинув на доходи як звичайного українського населення та і на фінансові результати бізнесових структур, а також значно підірвала стан державного бюджету.

Згідно вище розглянутої нами позики було надано 350 мільйонів доларів США на підтримання українського бюджету в складний час.

При цьому Світовий банк та МБРР позитивно ставиться до реформ, що проводяться українським Урядом, які направлені на відновлення економічного стану держави, також Дирекція Світового банку за позитивне вважає кроки, які були зроблені українською владою щодо зняття мораторію, що стосується продажу земель сільськогосподарського призначення а також збільшення розмірів виплат населенню похилого віку, що мають недостатній рівень фінансового забезпечення.

В свою чергу Міністерство фінансів вітає рішення Міжнародного банку реконструкції та розвитку щодо надання першого траншу фінансування української економіки. Такі дії з боку МБРР дають можливість Україні дотримуватися позитивного напрямку у здійсненні економічних, соціальних та політичних реформ, які повинні стати базою для стабілізації макроекономічного розвитку та збалансування темпів зростання.

Таким чином в Україні з'явиться можливість скоротити дефіцит державного бюджету та підвищити показники соціально – економічного розвитку країни в цілому [39].

3.2 Зміцнення співпраці АТ «Ощадбанк» з міжнародними банками розвитку

Наприкінці листопада 2016 року, відбулось були підписані два документи, які ознаменували нові етапи у розвитку Ощадбанку.

Першим документом є «Меморандум порозуміння між Урядом України та публічним акціонерним товариством «Державний ощадний банк України» та Європейським банком реконструкції та розвитку». Цей договір став підтвердженням того, що діяльність ЄБРР по відношенню до українських фінансових структур спрямована на реформування та підвищення ефективності їх діяльності.

Співпраця з ЄБРР у стратегічному напрямку визначає напрямки зміни стану корпоративного управління, операційної, фінансової, кредитної та інвестиційної діяльності Ощадбанку. ЄБРР погодився підтримати Уряд та Ощадбанк в процесі здійснення змін та в подальшому проводити фінансове інвестування в акціонерний капітал Ощадбанку в результаті додаткової емісії, лише в тому випадку, якщо банк досягне основних цілей трансформаційних змін, які зазначені у Меморандумі [30].

Перш, ніж ЄБРР ухвалив таке рішення була проведена досить кропітка підготовча робота в ході якої здійснювалася глибока діагностика економічного та фінансового стану банку.

Рішення про організацію співпраці було прийняти на основі зроблених висновків діагностики та результатах аналізу діяльності Ощадбанку протягом 3 років. Розглядалися питання щодо трансформації «інституції на банк».

Основними досягненнями банку за 2018 – 2020 р. р. стали:

Розроблена та виконується в повному обсязі Стратегія розвитку банку. Ощадбанк першим з держбанків розпочав впровадження стратегії розвитку. Саме ця стратегія передбачає чітко визначений та покроково обдуманий план діяльності, який був розроблений за допомогою

аудиторської компанії PWC та адміністративно - управлінського апарату Ощадбанку.

Стратегія «Мій банк. Моя країна» визначає видозміни в діяльності Ощадбанку в за допомогою двох етапів: 2016 – 2018 рр. – етап «Модернізація», 2019 – 2021 рр. – етап «Лідерство».

Основними стратегічними напрямками на цьому етапі стали [29]:

- Державний банк для держави;
- Банк, яким користуються мільйони – для мільйонів ;
- Ощадбанк повинен зайняти першу позицію в системі найголовніших банків країни.

Досягнення Ощадбанку по стратегічних цілях: «Державний банк для держави»

1. *Зовнішній борг був реструктуризований:* відбулося перепрофілювання випусків єврооблігацій та субординованого боргу на суму 1,3 млрд. дол. США визначили перенесення виплат за борговими зобов'язаннями з періодів 2017 – 2019 років за межі 2021 року.
2. *Прибуток:* протягом останніх років банк отримав чистий прибуток за 10 місяців 2019 року – 422,5 млн. грн.
3. *Повернення кредитів рефінансування:* було започатковано процес повернення кредитів рефінансування НБУ. З 2015 року Ощадбанк повернув НБУ 17 млрд. 312 млн. грн., що складає 90% загальної суми кредитів рефінансування. Приблизно 15 млрд. грн. підлягало достроковому поверненню.
4. *Державні програми були ефективно впроваджені:* Ощадбанк зайняв лідируючі позиції в програмі енергоефективності «Ощадний дім» (81% від всього обсягу програми). Сума наданих банком протягом 2016 – 2018 р. р. кредитних коштів по цій програмі була вищою ніж 2 млрд. грн. Серед них – 127 тис. кредитів на утеплення житлових приміщень.

Покращилася система надання соціальних виплат пенсіонерам, які стали переселенцями, так Ощадбанк розробив та впровадив такий новітній банківський продукт як Електронне пенсійне посвідчення.

5. *Система захисту власності держави.*

Напрямки стратегічних змін

1. Повернення довіри.
2. Вихід в лідери на роздрібному сегменті за кожним з ключових напрямків бізнесу:

а) реформування самої більшої банківської мережі відділень: протягом останніх двох років відкрилося 410 відділень нового зразку, серед яких є відділення для інклюзивних потреб та власна розробка Ощадбанку – мобільні відділення на які організовані на базі броньованих автомобілів КрАЗ;

б) організація роздрібного кредитування ;

в) надання послуг з використанням банківських карток.

г) організація та впровадження в життя зарплатних проектів.

3. Підтримка ММСБ.

4. Технологічність.

5. Нова платформа для комунікації.

6. Постійна інноваційна діяльність.

7. Програма розвитку та мотивації співробітників.

8. Глобальні перетворення всередині банку.

9. Постійна участь у благодійних та волонтерських акціях [27].

ВИСНОВКИ

Група Світового банку є найбільшим джерелом фінансової та технічної допомоги, що надається країнам, які розвиваються по всьому світу.

Банки розвитку розглядаються фахівцями як фінансові інститути, що дозволяють в рамках економічної політики держави долати циклічні і структурні проблеми в економіці, що збільшують економічну стійкість їх фінансових систем, вони існують і діють практично в усіх країнах світу, вони відігравали і відіграють важливу роль у сприянні індустріалізації, економічного відродження і подолання періодів економічних проблем.

Міжнародний банк реконструкції і розвитку створений на базі високих стандартів корпоративного управління. Концепція сильного корпоративного управління лежить в основі всієї діяльності МБРР, насамперед, в інвестиційній та правовій діяльності МБРР. Основним джерелом залучення капіталу для МБРР є випуск облігацій на міжнародних ринках.

Європейський банк реконструкції і розвитку це – перша міжнародна кредитно-фінансова організація з чітко визначеною політичною орієнтацією. Членами банку можуть бути європейські та неєвропейські держави - члени Міжнародного валютного фонду (МВФ). Банк є найбільшим інвестором в регіоні, і крім виділення власних коштів сприяє залученню значного обсягу прямих іноземних інвестицій. ЄБРР надає кредитні ресурси головним чином підприємствам приватного сектора, як правило, спільно зі своїми комерційними партнерами.

Міжамериканський банк розвитку був створений 30 грудня 1959 року з ініціативи Спеціальної консультативної комісії Міжамериканської соціально-економічної ради Організації американських держав з метою сприяння економічному та соціальному розвитку країн Латинської Америки і Карибського басейну. У серпні 1963 року в Хартумі (Судан) було підписано Угоду про заснування Африканського банку розвитку, метою якого є

сприяння економічному та соціальному розвитку африканських країн, фінансування інвестиційних програм і проектів, активізація державних і приватних інвестицій, надання технічної допомоги державам-членам у підготовці проектів розвитку їхніх економік і інших проектів.

За Урядовими планами та згідно з переговорами, які були проведені між Урядом України та керівними представниками МБРР в 2021 році Україна планується отримання Україною транш у розмірі 350 мільйонів доларів США. Отримані фінансові ресурси будуть спрямовані на реалізацію програми «Перша позика на політику розвитку у сфері економічного відновлення».

Дане рішення було схвалене та прийняте Радою директорів Світового банку, до складу якого входить МБРР, 26 червні 2020 року.

Дана стратегія позик була розроблена ще на початку 2019 року, та її зміст був спрямований на реалізацію політики розвитку у сумі 700 млн. доларів США.

Наприкінці листопада 2016 року, відбулось були підписані два документи, які ознаменували нові етапи у розвитку Ощадбанку.

Першим документом є «Меморандум порозуміння між Урядом України та публічним акціонерним товариством «Державний ощадний банк України» та Європейським банком реконструкції та розвитку». Цей договір став підтвердженням того, що діяльність ЄБРР по відношенню до українських фінансових структур спрямована на реформування та підвищення ефективності їх діяльності.

Співпраця з ЄБРР у стратегічному напрямку визначає напрямки зміни стану корпоративного управління, операційної, фінансової, кредитної та інвестиційної діяльності Ощадбанку.

В першому розділі нашої дипломної роботи ми розглянули теоретичні основи організації діяльності міжнародних банків. Нами було визначено поняття Світового банку та з'ясовано роль Міжнародного банку реконструкції та розвитку в системі світогосподарських відносин.

У другому розділі нашої роботи ми провели аналітичне дослідження діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку, здійснення огляд статутних завдань Міжнародним банком реконструкції та розвитку у регіонах світу, визначили місце Європейського банку реконструкції та розвитку в системі фінансово-кредитного обслуговування регіону та з'ясували особливості діяльності Міжамериканського, Африканського та Азійського банків розвитку.

Третій розділ був присвячений огляду інформації щодо співпраці банків розвитку з українською економікою.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ :

1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 зі та доповненнями станом на 02.12.2019 р.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572, ст.144, зі змінами та доповненнями станом на 01.01.2021 р.
3. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: Навч. посібник. -К.: Атїка, 2016. - ст. 460.
4. Білорус О.Г., Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М. Методологічні проблеми дослідження інтернаціоналізації та глобалізації // Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. д.е.н., проф. Лук'яненка Д.Г. – К.: КНЕУ, 2018. – с. 6 –18.
5. Гальчинський А.С. Україна на перехресті геоекономічних інтересів. – К.: Знання України, 2017.
6. Гроші та кредит: Підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; М.І. Савлук (ред.); Київський національний економічний ун-т. Українська фінансово-банківська школа. – К.: КНЕУ, 2016. – 602 С.
7. Гроші та кредит: Підручник /За ред. М. І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2018 – 320с.
8. Гроші та кредит: Підручник./ За ред. Б.С. Івасїва. К., КНЕУ, 2015 – 350с.
9. ЄБРР та Україна. Підготовлено департаментом зовнішніх зв'язків представництва ЄБРР в Україні. – К. – 2020.
10. ЄБРР. Економічне зростання на засадах справедливості: вибір стратегії для України. –, 2020.
11. Кириленко О.П. Фінанси: Навчальний посібник. – 2-е вид., перероб, і доп. – Тернопіль: «Економічна думка», 2018 – 320с.

12. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини. – К.:Знання-прес,2019 – 275с.
13. Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М., Циганкова Т.М. Міжнародна економіка: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2019. – 152 с.
14. Лютий І.О. Валютна політика та перспективи входження України в міжнародне економічне співтовариство. – К.: Курс, 2016. – 58 с.
15. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. – 392 С.
16. Міжнародна економіка. Під ред. І.І. Дахно. – К.: МАУП, 2016 – 214 с.
17. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К КНЕУ, 2015. – 948 с.
18. Одягайло В.М. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.: Знання, 2015. – 397 с.
19. Опарін В.М. Фінанси : Навчальний посібник: К. – КНЕУ, 2015 – 256с.
20. Основи економічної теорії: політекономічний аспект. Підручник для студ. екон. спец. вищ. закладів освіти / Г.Н. Климко (ред.) - 4-те видання, перероб і доп. – К.: Знання-Прес, 2016. – 615 С.
21. Пахомов Ю.М., Лук'яненко Д.Г., Губський Б.И. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі / Відповід. ред Савчук В.С. – К.: Україна, 2020. – 237 С.
22. Плотніков О.В. Ultima ratio економічних реформ. – К.: Кондор, 2016. – 240 С.
23. Плотніков О.В. Концептуальні засади стратегії взаємовідносин України з мінародними фінансовими організаціями в 2020 – 2025 роках. – К.: НДФІ при Міністерстві фінансів України, 2020. – 37 с.
24. Поважна Н.Я. Інвестиційна стратегія Європейського банку в боротьбі з глобальною проблемою бідності. – Формування ринкових відносин в Україні. – НДЕІ. Зб. Наук. праць, вип. 13. – К., 2019.– с. 251–254.
25. Рокоча В.В. Міжнародна економіка: Навч. Посібник.: У 2 кн.– К.: Таксон, 2016. Кн.1.: Міжнародна торгівля: теорія та політика. – 320 С.

26. Романчиков В.І., Романченко І.О. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ЦУЛ, 2018. – 256 с.
27. Сало І.В., Дьяконова І.І. Бюджет і фінансова політика України: Навчальний посібник – К.: Наук. Думка, 2017 – 200с.
28. Скаленко О. К. Глобальні резерви поступу (Інформація + інтелект + інновації) / НАН України; Інститут світової економіки і міжнародних відносин.– К.: Основи, 2020. – 394 С.
29. Соколенко С.І. Глобалізація і економіка України. – К.: Логос. – 2016.– 566 С.
30. Україна в Європейському банку реконструкції та розвитку. Вступ України до ЄБРР. Статті угоди ЄБРР / За заг. Ред. Стельмаха В.С. / Упорядники Шаповалов А.В., Єременко О.К. – К., 2016.– 144 С.
31. Хорошковський В.І. Європейський банк: кредитні ресурси Європейського банку реконструкції та розвитку. – К.: Інтелект, 2018. – 193 С.
32. Хорошковський В.І. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями: еволюція, теорія, практика. – К.: Інтелект, 2017.– 424с.
33. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації: Навч. посібник.– Вид. 2–ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2018.– 340с.
34. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України. Навчальний посібник. – Київ.: НІОС. – 2017 – 160с.
35. Бесараб Є.О. Фінансово-промислова інтеграція: зарубіжний досвід та уроки для України. // Фінанси України. – 2018. – №2. – с.133.
36. Богомолів О.Т. Економічна глобалізація – характерна риса ХХІ століття // Економіка і прогнозування. – 2019. – №4. – с. 24 –36.
37. Бондарук Т.Г. Зовнішній державний борг та механізм його обслуговування // Економіка. Інвестиції. Право – 2018. – №5. – с. 94 –102.
38. Губский Б. Проблеми міжнародного інвестування в Україні. / Економіка України. – 2020. – №1. – с. 51 – 57.

39. Кістерський Л., Скребцов І., Липова Т. Ефективність міжнародної фінансово – економічної допомоги Україні // Економіка України. – 2019. – №5. – с. 74 – 78.
40. Климко Г.Н. Альтернативні можливості залучення іноземних кредитів в Україну // Фінанси України, 2019. – №10. – с. 11 – 22.
41. Климко Г.Н. Концепція відносин України з міжнародними фінансовими організаціями // Економіка і управління. – 2020. – №1. – с. 8 – 23.
42. Колосова В.П. Стратегія допомоги Світового Банку//Фінанси України. – 2018. - № 7. – с. 65 – 72..
43. Лазебник Л.Л. Інвестиційний клімат та економічна мотивація іноземного інвестування в Україні. // Фінанси України, 2017. – №4. – с. 82 – 89.
44. Оцінки МВФ–дороговказ для інвесторів // Голос України. – 2019. – 24 квітня.
45. Прадун В.П., Журба І.С. Кредитні лінії міжнародних фінансових організацій // Фінанси України, 2017.– №3. – с. 133 – 138.
46. Рокоча В.В. Глобалізаційна тенденція у світовому господарстві: формування глобальної економічної системи // Вчені записки Інституту економіки та права «КРОК».– 2018.– Вип. 7.– с. 222 – 229.
47. Свердан М.М., Саїнчук Н.В. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України // Фінанси України. – №1, 2020. – с. 10–15.
48. Україна. Відновлення зростання на засадах справедливості: Меморандум про економічний розвиток України. – Європейський банк, 2018.– 230 с.
49. Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2020–2025 рр. Послання Президента України до Верховної Ради України 2020 рік // Урядовий кур'єр. – 2020.– 28 січня.
50. Україна: Фінансовий сектор та економіка. Нові стратегічні завдання. – Європейський банк, 2020.– 120 с.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Анотація

Кремко Є.Г. Ефективність діяльності міжнародних банків регіонального розвитку. – Кваліфікаційна бакалаврська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021.

Кваліфікаційна бакалаврська робота присвячена дослідженню функціонування міжнародних банків у світовій фінансово – економічній системі. Проведено аналіз стану та динаміки діяльності регіональних банків міжнародного розвитку, зокрема проаналізовано інвестиційно – кредитну діяльність МБРР та ЄБРР. Визначено основні напрямки співпраці МБРР та ЄБРР з української економікою та її банківською системою зокрема.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини, світовий фінансовий ринок, світові банки, банки регіонального розвитку.

Summary

Kremko E.G. Efficiency of international banks of regional development. - Qualifying bachelor's thesis. Sumy State University, Sumy, 2021.

The bachelor 's thesis is devoted to the study of the functioning of international banks in the world financial and economic system. The analysis of the state and dynamics of activity of regional banks of international development is carried out, in particular the investment - credit activity of IBRD and EBRD is analyzed. The main areas of cooperation between the IBRD and the EBRD with the Ukrainian economy and its banking system in particular are identified.

Key words: international economic relations, global financial market, world banks, regional development banks.